



Helse- og omsorgsdepartementet - HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 18/02733-2
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Anne Gamme,
Deres referanse:
Dato: 08.01.2019

Høring - Lovfesting av plikt for kommunene til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Bakgrunn

Det har lenge vært kjent at dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens ville bli lovfestet fra 2020, begrunnet i den store økningen i antall personer med demens som forventes fremover. Mange kommuner har allerede etablert tilbud, men flere kommuner har påpekt at de ikke har sett seg i stand til å etablere dette av økonomiske grunner. Tilskuddsordningen har ført til en økning i antall plasser, men ikke i den skala som var forutsatt, som var rundt 9000 plasser. I august 2018 ble det drevet 3777 plasser, både videreførte og nyopprettede, med midler fra tilskuddsordningen, og for statsbudsjettet 2019 er det bevilget 348 mill. Midlene skal inkluderes i rammen fra 2020.

Vurdering av høringsforslaget og konsekvenser for andre brukergrupper

For KS ligger det som en forutsetning tjenestene som gis må være bærekraftige over tid for å møte de endringene i demografi som vi vet kommer. Bærekraftige tjenester forutsetter handlingsrom, og innskrenking av det lokalpolitiske handlingsrommet som følge av lovfesting og statlig detaljstyring er en utfordring for kommuner og fylkeskommuner. Dette forsterkes av stadig flere individuelle rettigheter, og økt bruk av bindende bemanningsnormer og formelle kompetansekrav på flere områder. Prinsipielt kan KS dermed ikke støtte en lovfesting av en plikt for kommunene til å tilby dagaktivitetstilbud for personer med demens.

KS mener det er fornuftig at det etableres dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer, når behovene tilsier det. En lovfestet plikt for kommunene om å tilby en viss type tjenester til en pasientgruppe på grunnlag av en diagnose er, som departementet selv påpeker i høringsutkastet, et brudd med gjeldende rett for tildeling av kommunale helse- og omsorgstjenester. Gjeldende rett tilsier som kjent at det er kommunene selv som vurderer og beslutter hvilke tjenester som skal tilbys, og hvordan disse skal være organisert, så lenge tjenestene er forsvarlige.

Det bør være brukernes behov og ikke diagnose som utløser vedtak om tjenester. En diagnose kan gi ulike utfall for et individs funksjonsnivå, og dermed gi behov for ulike tilbud. Demens er en progredierende sykdom, og behovet vil variere avhengig av hvilket stadium den enkelte befinner seg i. KS er bekymret for om lovfestingen kan føre til en forsterking av forskjeller mellom ulike brukergrupper med og uten diagnose. I tillegg vil lovfesting for enkeltgrupper kunne ha som konsekvens at det vil komme krav om lovfesting av tilbud for andre grupper med andre diagnoser eller behov.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Dagaktivitetstilbud gir pårørende nødvendig avlastning og øker kvaliteten for brukerne, og det er sannsynlig at flere vil ønske seg dagaktivitetstilbud enn det er rom for å bygge ut med de midlene som overføres til rammen. Sett i lys av at kommunesektoren til tross for tilskuddsordningen ikke har sett seg i stand til å bygge ut mer enn nærmere 3800 plasser tyder det på at driftsdelen av plassene er ressurskrevende.

Det argumenteres i høringsnotatet med at etablering av dagaktivitetstilbud kan utsette behov for institusjonsplasser. Utfordringen for kommunesektoren er at forskningen som er gjort på området peker på at for at det skal ha tilstrekkelig effekt også som sykdomsutsettende tiltak må tilbudet komme tidlig i forløpet og være av relativt omfattende art. For at det skal avlaste pårørende bør det også gis i ferier osv. Det forutsettes altså et relativt kostnadskrevende tilbud for å oppnå tilsiktet effekt, og det er lite sannsynlig at midlene i tilskuddsordningen er tilstrekkelig til å møte en slik forutsetning.

KS forutsetter å bli involvert i videre arbeid med å overføre tilskuddsordningen til kommunerammen.

Med hilsen

Helge Eide
Områdedirektør

Åse Snåre
Avd. dir.